

OVERDENKINGEN

Van Werkgroep Jeugd
Aan De gemeenteraden van Zuid-Holland Zuid
Datum 9 december 2019
Betreft Overdenkingen bij Zienswijze Herijking solidariteitsafspraken jeugd ZHZ

Contactpersoon
Daniël Coenen
T 0787704980
E d.coenen@dordrecht.nl

Aanleiding

Het Algemeen Bestuur van de Dienst Gezondheid & Jeugd heeft op 14 november 2019 besloten de 10 gemeenteraden van Zuid-Holland Zuid om een zienswijze te vragen. Onderwerp is de voorgenomen afbouw van financiële solidariteitsafspraken met betrekking tot de regionale jeugdhulp per 2020.

Het AB stelt voor om de solidariteit af te bouwen in drie jaar. Momenteel betalen de gemeenten gezamenlijk de rekening voor het totale jeugdhulpgebruik in de regio. Sommige gemeenten betalen hierdoor meer dan er in hun gebied daadwerkelijk wordt gebruik aan jeugdhulp. Andere gemeenten betalen juist minder. Vanaf 2023 gaan gemeenten de rekening voor het jeugdhulpgebruik in hun gebied volledig zelf betalen. Voor de komende periode kiest het AB voor een afbouwperiode.

De Werkgroep Jeugd biedt bij deze overdenkingen aan die de gemeenteraden kunnen gebruiken bij het vaststellen van hun zienswijze.

Bedoeling Werkgroep Jeugd en overdenkingen

Het doel van de werkgroep is om de autonome positie van de lokale gemeenteraden te versterken op het gebied van jeugdhulp. Het middel dat de werkgroep inzet, zijn 'overdenkingen': een set aanbevelingen, suggesties, overwegingen etc. voor standpunten die raadsleden, fracties en/of gemeenteraden kunnen innemen. De lokale raden bepalen zelf of en hoe zij overdenkingen willen gebruiken. Voorbeeld: via een amendement of een toezegging van de wethouder kunnen raden overdenkingen opnemen in hun zienswijze.

Overdenkingen

Omdat de financiële gevolgen van de voorgestelde afbouw van de solidariteitsafspraken, sterk verschillen tussen gemeenten, kiest de werkgroep ervoor geen inhoudelijke overdenkingen op te stellen. De werkgroep beperkt zich tot procedurele/procesmatige overdenkingen:

1. VOORBEREIDING OP BESLUITVORMING

Het AB heeft het afgelopen jaar toegewerkt naar de besluitvorming over de herijking van de solidariteitsafspraken. Begin 2019 heeft een adviesbureau al onderzoek gedaan naar ons solidariteitsmodel en de toekomst daarvan. Een eerdere evaluatie stamt uit 2017. Het AB heeft zich dit jaar meerdere malen georiënteerd op de mogelijke nieuwe afspraken per 2020. Het voorlopig resultaat is een niet unaniem voorgenomen besluit, wat nu voor zienswijze voorligt.

Gezien de financiële gevolgen voor meerdere gemeenten, is het logisch om een dergelijk besluit goed voorbereid te nemen. Het was gepast als gemeenteraden ook op een dergelijke wijze hun standpunt over solidariteit konden innemen. Raden voelen dezelfde financiële impact, hebben budgetrecht en het definitieve besluit heeft ook invloed op de regionale verhoudingen.

De wijze waarop raden zijn betrokken bij herijking van de solidariteit lijkt vooral het resultaat van lokale inzet van wethouders en/of gemeenteraadsleden, niet van een gecoördineerd en gedragen participatieproces van het AB.

De werkgroep geeft raden ter overweging om voor zichzelf te bepalen of zij zich kunnen vinden in het doorlopen proces.

2. BEVOEGD TOT BESLUITVORMING

Als hoogste, kaderstellend orgaan heeft elke gemeenteraad budgetrecht: de bevoegdheid om via de begroting geld beschikbaar te stellen voor activiteiten op hoofdlijnen. Elk college is verantwoordelijk voor uitvoering binnen deze financiële kaders.

Het besluit over solidariteit heeft grote financiële gevolgen voor gemeenten. Volgens de prognoses lopen in onze regio de verschillen uiteen van gemeenten die ruim een miljoen euro meer gaan betalen voor jeugdhulp, tot gemeenten die ruim 2 miljoen minder gaan betalen.

De colleges zullen deze financiële wijzigingen verwerken in de lokale p&c-cyclus waarmee de raden formeel hun budgetrecht kunnen uitoefenen. In praktijk hebben raden echter geen invloed op deze financiële wijzigingen omdat het AB het feitelijke besluit gaat nemen over de toekomstige solidariteit.

Strikt juridisch is het AB het bevoegd orgaan om te besluiten over de wijze waarop de door de deelnemende gemeenten verschuldigde bijdrage wordt berekend. Dit gebeurt via de Bijdrageverordening. Maar het was gepast geweest als de raden zelf hadden mogen besluiten over de nieuwe solidariteitsafspraken: gezien het budgetrecht van raden, gezien de consequenties die het sociaal domein in het algemeen heeft op de gemeentefinanciën en de noodzaak tot bezuinigen die hierdoor ontstaat in enkele gemeenten.

De wens van gemeenteraden om door AB en colleges in positie te worden gezet, is ter sprake gebracht in diverse AB-vergaderingen maar is helaas niet omgezet in daden.

De kans dat tien gemeenteraden afwijkende besluiten zouden nemen terwijl het AB eenduidig besluit, is een pragmatische en magere overweging – afgezet tegen bovengenoemde inhoudelijk-principiële argumenten.

3. AANVULLENDE SIGNALLEN

Afbouw van financiële solidariteit, leidt tot vragen over de mate van inhoudelijke solidariteit. De inhoudelijke solidariteit is niet langer vanzelfsprekend om diverse redenen:

- Via de Serviceorganisatie Jeugd hebben de tien gemeenten in Zuid-Holland Zuid vooralsnog hetzelfde beleid ten aanzien van de toegang tot jeugdhulp, de inkoop, administratie en monitoring daarvan. Als gemeenten verantwoordelijk worden voor hun eigen financiën, dan willen zij ook verantwoordelijk worden voor hun beleid. Welke gevolgen heeft de afbouw van solidariteit voor de uitvoering van het regionale beleid, bijvoorbeeld door de Stichting Jeugdteams en de SOJ?
- De regionale jeugdhulpformule, inclusief de Stichting Jeugdteams, is na een evaluatie drie jaar geleden, toe aan een volgende evaluatie in 2020. Het contract met de Stichting Jeugdteams eindigt per januari 2021.
- Vanuit bestuurlijk perspectief is de regionale samenwerking in de Drechtsteden en Zuid-Holland Zuid voor diverse gemeenten niet langer vanzelfsprekend.
- Wat betreft beleidsinhoud is de vraag ook: wat is het leidende beleidskader? Het Meerjarenperspectief (MJP, 2018) verving het Beleidsrijk Transitiearrangement (BRTA, 2014). Is er nog iets overgebleven uit het BRTA? Inmiddels zijn met de Omdenknotitie (2019) weer nieuwe beleidskeuzes gemaakt. Is het MJP nog volledig relevant? Ten aanzien van democratische legitimiteit: het MJP is door de (meeste) raden vastgesteld, terwijl de Omdenknotitie niet eens voor zienswijze is voorgelegd aan de raden.

De werkgroep geeft raden ter overweging om in 2020 met het college kennis te nemen van de mogelijkheden tot herijking van de regionale beleidsafspraken, met als onderligger een overzicht van de huidige leidende beleidsafspraken.

Bronnen

Voor het opstellen van de overdenkingen heeft de werkgroep gebruik gemaakt van:

- Memo Herijking solidariteitsafspraken ZHZ (van: ambtelijke werkgroep solidariteit, november 2019)
- Bijlage bij memo: Uitwerking scenario's solidariteit
- Bijlage bij memo: Advies auditcommissie
- Adviesnota Jeugdhulp naar de voorkant (van: AB-leden Alblisserdam, Hardinxveld-Giessendam en Sliedrecht; oktober 2019)
- Bevindingen na Onderzoek solidariteitsmodel regio Zuid-Holland Zuid (van: Hiemstra & De Vries; januari 2019)
- Advies op basis van bevindingen na Onderzoek solidariteitsmodel regio Zuid-Holland Zuid (van: Hiemstra & De Vries; januari 2019)
- Evaluatie solidariteitsafspraken Jeugdhulpregio Zuid-Holland Zuid (van: Significant; februari 2017).
- Juridisch advies Schuwer Opleiding & Advies (november 2019).